

საკონსულტაციო საბჭოს სხდომა

18.09.2015

ოქმი

2015 წლის 18 სექტემბერს, დაცული ტერიტორიების სააგენტოში საკონსულტაციო საბჭოს რიგგარეშე სხდომა გაიმართა.

სხდომას ესწრებოდნენ:

- 1) პაატა შანშიაშვილი - დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის ექსპერტი, აშშ შინაგან დეპარტამენტის საერთაშორისო ტექნიკური დახმარების პროგრამის (US DOI – ITAP) მრჩეველი (საბჭოს თავმჯდომარე);
- 2) ირაკლი მაჭარაშვილი - „მწვანე ალტერნატივა“-ს ბიომრავალფეროვნების კოორდინატორი (საბჭოს წევრი);
- 3) ირაკლი შავგულიძე - სახეობათა კონსერვაციის ცენტრი „ნაკრესი“ კონსერვაციის პროგრამის კოორდინატორი (საბჭოს წევრი);
- 4) თეა ბარბაქაძე - კავკასიის ბუნების ფონდის (CNF) ეროვნული კოორდინატორი, პროექტის მენეჯერი (საბჭოს წევრი);
- 5) ნინო ანთაძე - გაეროს განვითარების პროგრამა (UNDP) გარემოს დაცვისა და ენერგეტიკის ჯგუფის ხელმძღვანელი (საბჭოს წევრი);
- 6) მარიკა ქავთარიშვილი - IUCN კავკასიის თანამშრომლობის ცენტრი, ევროპის სამეზობლო და საპარტნიორო ინსტრუმენტით მოცული ქვეყნებისათვის სატყეო სექტორში კანონიერების დაცვისა და მმართველობის გაუმჯობესების მეორე პროგრამა (ENPI FLEG), პროგრამის კოორდინატორი საქართველოში (საბჭოს წევრი);
- 7) ეკატერინე ნაკაშიძე - გარემოსა და უსაფრთხოების ინიციატივის (ENVSEC) ეროვნული ოფიცერი საქართველოში (OSCE) (საბჭოს წევრი);

- 8) კრისტიან გონერი - ბიომრავალფეროვნების მართვის ექსპერტი, გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოება (GIZ), პროექტის ხელმძღვანელი (საბჭოს წევრი);
- 9) გარეთ გოლდთორგი - ცხოველთა სამყაროს მართვის ექსპერტი, Fauna & Flora International, სამხრეთ კავკასიის ოფისის დირექტორი (საბჭოს წევრი);
- 10) ლარს ოერმანი - გერმანიის რეკონსტრუქციის საკრედიტო ბანკი (KFW), სამხრეთ კავკასიის ოფისის დირექტორი (საბჭოს წევრი),
- 11) დავით თარხნიშვილი-ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ეკოლოგიის ინსტიტუტი
- 12) გიორგი ლემონჯავა-დემარკაციის პროექტის კოორდინატორი „გეოგრაფიკი“
- 13) დეკანოზი პეტრე (ხუმარაშვილი) - ხორნაბუჯისა და ჰერეთის ეპარქიის მღვდელმსახური, დაცული ტერიტორიების მართვის პარტნიორული მექანიზმების ექსპერტი.
- 14) ლაშა მოისწრაფიშვილი - დაცული ტერიტორიების სააგენტოს თავმჯდომარე;
- 15) ირაკლი გორამე- UNDP/GEF-ის პროექტის „აჭარის დაცული ტერიტორიების გაფართოება და მათი მართვის დახვეწა“ მენეჯერი
- 16) მარკ ენსტი-პროექტის „აჭარის დაცული ტერიტორიების გაფართოება და მათი მართვის დახვეწა“ უფროსი ტექნიკური მრჩეველი
- 17) თომა დეკანოიძე - დაგეგმვისა და განვითარების სამსახურის უფროსი, დაცული ტერიტორიების სააგენტო;
- 18) ლია სალია - დაგეგმვისა და განვითარების სამსახურის მთავარი სპეციალისტი, დაცული ტერიტორიების სააგენტო;
- 19) გიორგი ქურიძე-მაჭახელას ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის დირექტორი
- 20) მიხეილ ფოცხიშვილი- Fauna & Flora International, სამხრეთ კავკასიის ოფისის წარმომადგენელი
- 21) მაია წიგნაძე - სხდომის მდივანი.

სხდომა გახსნა საბჭოს თავმჯდომარემ პაატა შანშიაშვილმა, რომელმაც ისაუბრა საბჭოს შემადგენლობაში მომხდარი ცვლილებების, კერძოდ ახალი საბჭოს წევრების მოწვევის შესახებ.

საბჭოს წევრებს მიესალმა სააგენტოს თავმჯდომარე ლაშა მოისწრაფიშვილი.

სხდომაზე განიხილებოდა მაჭახელას ეროვნული პარკის დემარკაციის საკითხი.

ლია სალიამ საბჭოს წევრებს წარუდგინა პრეზენტაცია რომელიც ეხებოდა UNDP/GEF-ის დაფინანსებით პროექტ „აჭარის დაცული ტერიტორიების გაფართოება და მათი მართვის დახვეწა“ ფარგლებში განხორციელებულ მაჭახელას ეროვნული პარკის ტერიტორიის საზღვრის დადგენა-დემარკაციას; ლია სალიამ აღნიშნა, რომ მოსახლეობისგან მუდმივად შემოდიოდა საჩივრის წერილები რათა მომხდარიყო მათი კუთვნილი ნაკვეთების და სახლების პარკის საზღვრებიდან ამორიცხვა. პროექტის ფარგლებში მოეწყო შეხვედრები ადგილობრივ მოსახლეობასთან; აღირიცხა ის ტერიტორიები, რომლითაც მოსახლეობა აქტიურად სარგებლობს (ძველი ნაყანურები, ბაღები, ბოსტნები და ტერიტორიები საიდანაც ხორციელდება აქტიური რესურსებით სარგებლობა); განხორციელდა აღნიშნული ტერიტორიების რუკაზე მონიშვნა;

ლაშა მოისწრაფიშვილმა მიმოიხილა ის გარემოებები, რაც მაჭახელას ეროვნული პარკის შექმნას უძღოდა წინ და დამსწრე საბჭოს წევრებს გააცნო მაჭახელას ეროვნული პარკის შექმნის ისტორია. მან აღნიშნა, რომ თავდაპირველად დაგეგმილი იყო დაცული ლანდშაფტის დაარსება, რომელშიც შევიდოდა მდინარე მაჭახელა და მისი შენაკადები, მაგრამ აჭარის მთავრობამ შეცვალა კანონპროექტი და პარლამენტს წარუდგინა კანონი ეროვნული პარკის შექმნის შესახებ, რომელშიც არ იყო შესული მდინარეების მაჭახელასა და სკურდიდის ხეობები და მიმდებარე ტერიტორიები.

ლაშა მოისწრაფიშვილმა ასევე ისაუბრა იმ წინააღმდეგობებზე, რომელიც შეხვდა ეროვნული პარკის ადმინისტრაციას და სააგენტოს მოსახლეობის მხრიდან. მან ასევე აღნიშნა, რომ მთავარი მიზეზი ამ წინააღმდეგობისა არის ის რომ, მაჭახელას ხეობაში სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწები ცოტაა მაღალი დაქანების ფერდობების გამო, ტრადიციული სამოვრები კი მოხვედრილია თურქეთის მხარეს. აღსანიშნავია, ის ფაქტი, რომ მოსახლეობასთან პარკის ადმინისტრაციას არ ჰქონდა სწორი კომუნიკაცია. მოსახლეობამ არ იცოდა, რა იყო დაშვებული და რა აკრძალული პარკის ტერიტორიაზე, რაც იწვევდა უფრო მეტ აგრესიას მოსახლეობის მხრიდან. ამის შედეგად გადაწყდა რომ საჭირო იყო დემარკაციის ჩატარება. დემარკაცია მოსახლეობასთან ერთად ჩატარდა და დადგინდა საზღვრები.

ლაშა მოისწრაფიშვილმა, ასევე ისაუბრა ტყის შეზღუდული რესურსების შესახებ და აღნიშნა, რომ მაჭახელაში ყველა სოფლის მოსახლეობის საშეშე მერქნით დასაკმაყოფილებლად საჭიროა 4500 კუბური მეტრი საშეშე მერქანი. მოხდა 2000 კუბური მეტრი საშეშე მერქნის მოსახლეობისთვის გამოყოფა UNDP/GEF პროექტის მიერ დაქირავებული ტექსატორების მიერ. მომავალ წელს ეს პრობლემა ისევ დადგება და ვდგებით ძალიან ცუდი ფაქტის წინაშე. ეს იყო მაქსიმუმი რაც შეიძლება რომ გამოყოფილიყო. დანარჩენი უნდა გამოყოს აჭარის სატყეო სააგენტომ.

აზრი გამოთქვას:

ირაკლი მაჭარაშვილი დაინტერესდა იყო თუ არა ეს 2500 კუბური მეტრი საშეშე მერქანი გამოყოფილი ახლად ამორიცხული ტერიტორიებიდან.

ლაშა მოისწრაფიშვილიმა უპასუხა, რომ ეს საშეშე მერქანი იყო მთლიანად ეროვნული პარკის ტერიტორიიდან გამოყოფილი, ამოსარიცხად მონიშნული ფართობების ჩათვლით.

დავით თარხნიშვილიმა მაღლობა გადაუხადა ბატონ ლაშას იმ გარემოებების და მიზეზების დეტალურად აღწერისთვის, რაც ნათელს ხდის მისთვის, რატომ არ არის პარკის საზღვრებში მოქცეული ძალიან მნიშვნელოვანი მდინარე მაჭახელას და მდინარე სკურდიდის მიმდებარე ტერიტორიები დაცულ ტერიტორიებში. ის დაეთანხმა გამოთქმულ აზრს, რომ მოსახლეობის პროტესტი დიდწილად დაკავშირებულია მათ არასაკმარის ინფორმირებულობასთან. მან ისაუბრა 3 მნიშვნელოვან პრობლემაზე -სასოფლო სამეურნეო სავარგულები, შეშის საკითხი და ადამიანი-მტაცებლის კონფლიქტის საკითხი. ლანდშაფტიდან გამომდინარე დაქანებული ფერდობები და მოზაიკურად განლაგებული ტყე და სასოფლო სავარგულები, არ იძლევა მკვეთრი საზღვრის გავლების საშუალებას. სერიოზული პრობლემა გამოიკვეთა ტყის მოხმარებასთან დაკავშირებით. ტყე არის ძალიან ცუდ მდგომარეობაში, ძირითადად მეორადი ტყეა, სადაც წიფლნარები და წაბლნარები ჩანაცვლებულია მურყნარით.

ლაშა მოისწრაფიშვილიმა აღნიშნა, რომ მოსახლეობა უფროთხილდება მდინარის პირას ტყის გაჩეხვას და იყენებს სხვა ტერიტორიებს.

ლაშა მოისწრაფიშვილიმა ასევე ისაუბრა იმ მოლოდინების შესახებ, რომელიც მოსახლეობას აქვს დაცულ ტერიტორიებთან მიმართებაში.მან ასევე აღნიშნა რომ ეს ტერიტორია დღევანდელი მდგომარეობით არ შეესაბამება ეროვნული პარკის კრიტერიუმებს.

ნინო ანთაძემ მოკლედ მიმოიხილა მიმდინარე UNDP/GEF პროექტი და ისაუბრა იმ ძირითად აქცენტებზე, რომელთა შესრულებაც დაგეგმილია პროექტის მიმდინარეობისას, მათ შორის ადგილობრივ მოსახლეობასთან ურთიერთობა საინფორმაციო შეხვედრების სახით. მან აღნიშნა, რომ მოსახლეობამ ამ შეხვედრებისას, რომელიც 2014 წლის ნოემბერში ჩატარდა მიიღო მეტი ინფორმაცია დაცული ტერიტორიების მნიშვნელობის შესახებ, მათ შორის კონკრეტულად მაჭახელას ეროვნული პარკისა და იმ დადებითი მხარეების შესახებ რასაც ადგილობრივ მოსახლეობას პარკის დაარსება მოუტანს. მან აღნიშნა, რომ ასეთი შეხვედრები რეგულარულად მიმდინარეობს და პროექტის სულისკვეთება ადგილობრივი მოსახლეობის მეტ ჩართულობას გულისხმობს პარკის მართვაში, რაც მათი მხრიდან კუთვნილების შეგრძნებას ბუნებრივად ზრდის. პროექტის ფარგლებში ასევე მოხდა მოსახლეობის სხვადასხვა დაცულ ტერიტორიებზე წაყვანა და სხვა დაცული ტერიტორიების მართვის მაგალითის ჩვენება. მისი რეკომენდაციით სასურველია მიმდინარე რესურთსარგებლობის კვლევის პირველადი კვლევის შედეგების მიღება უფრო მეტი ინფორმაციისათვის და ამის შემდგომ გადაწყვეტილების მიღება.

მარკ ენსტი ფიქრობს რომ ნაადრევია დემარკაციის ჩატარება რესურთსარგებლობის კვლევის წინასწარი შედეგების მიღების გარეშე და მიიჩნევს, რომ ინვენტარიზაციის პროცესის შემდეგ

უფრო გასაგები გახდება სიტუაცია. მისი თქმით საჭიროა დაველოდოთ, მომავალ წელს რათა უფრო კარგად გავაანალიზოთ ყველა საკითხი.

ირაკლი გორამემ აღნიშნა, რომ კომპანია გეოგრაფიკი შუალედურ ეტაპზეა, ჯერ ყველა აქტივობა დასრულებული არ არის. რუკა, რომელიც სხდომაზეა წარმოდგენილი განსხვავდება იმ რუკისაგან რომელიც გეოგრაფიკმა პროექტს წარმოუდგინა. კარგი იქნებოდა დასრულებულიყო ყველა ეტაპი და შემდეგ მიღებულიყო გადაწყვეტილება საზღვრებთან დაკავშირებით. პროექტის ფარგლებში ტარდება სხვა კვლევები, რომელთა შედეგები აისახება დაცული ტერიტორიის მენეჯმენტის გეგმაში თითოეული კვლევის შედეგის ერთიანობაში განხილვა მოგვცემს საშუალებას ჩამოვყალიბდეთ ზონირებაზე და ზოგადად კატეგორიაზე.

ლაშა მოისწრაფიშვილმა აღნიშნა, რომ ადგილობრივი მოსახლეობა ვერ ახერხებს საკარმიდამო ნაკვეთის დარეგისტრირებას, შესაბამისად ვერ შეყავს შუქი, ვერ ახერხებს გაყიდვას. ამიტომ არ მოდის არანაირ თანამშრომლობაზე. ამ შემთხვევაში გამოდის, რომ სააგენტო ზღუდავს კერძო საკუთრების უფლებას.

დავით თარხნიშვილი დაინტერესდა როგორ გადაწყდა სხვა დაცულ ტერიტორიებზე მსგავსი პრობლემა.

ლაშა მოისწრაფიშვილმა უპასუხა, რომ დაცულ ლანდშაფტში შესაძლებელია იყოს კერძო საკუთრება, მაგრამ არა ეროვნულ პარკში. აღნიშნული კვლევები დახმარებას გაუწევს სააგენტოს და საბჭოს მიიღოს შემდგომი გადაწყვეტილება კატეგორიის შეცვლასთან დაკავშირებით.

ირაკლი მაჭარაშვილმა ისაუბრა იმ განსხვავებულ გარემოებებზე რაც არსებობდა თუშეთში. მან აღნიშნა, რომ საქართველოს კანონმდებლობის მიხედვით ადამიანი ვერ შეიყვანს ელექტროენერგიას სახლში, თუ ის არ არის რეგისტრირებული საჯარო რეესტრში. მაჭახელას ხეობის მოსახლეობა საჯარო რეესტრში ვერ დაარეგისტრირებს საკუთარ ქონებას, ვინაიდან ეს არის ეროვნული პარკის ტერიტორია. შესაბამისად, კომპანია ენერგო-პრო მოკლებულია შესაძლებლობას, უზრუნველყოს ელექტროენერგიით მოსახლეობა. თუშეთში მსგავსი პრობლემა არ ყოფილა, რადგანაც იქ არ არის ელექტროენერგიის გამანაწილებელი ქსელი და არც კომპანია ენერგო პრო. მისი თქმით, საჭიროა ყველა იმ ასპექტის განხილვა, რამაც წარმოშვა კონფლიქტი მოსახლეობასთან. მან ისაუბრა საერთაშორისო ორგანიზაციების ორმაგ სტანდარტსა და მაჭახელას ეროვნული პარკის ყოფილ ხელმძღვანელობაზე, რომელიც, ხეობის მოსახლეობის ინფორმაციით, ეწეოდა აგიტაციას პარკის წინააღმდეგ.

ქრისტიან გოენერი დაინტერესდა დემარკაციისა და ამ ტერიტორიების ეროვნული საზღვრებიდან ამოღების გარდა კიდევ თუ არსებობს სხვა გამოსავალი.

საბჭოს წევრებმა და დამსწრე სტუმრებმა განიხილეს კატეგორიის შეცვლის საკითხი.

ლაშა მოისწრაფიშვილმა განაცხადა, რომ ერთადერთი სწორი ნაბიჯი რომ არ დაირღვეს კანონი საკუთრების უფლების შესახებ და არ შეიზღუდოს მოსახლეობის უფლებები არის დემარკაცია.

ფონური კვლევების შედეგების ლოდინი გააჭიანურებს საქმეს და კანონიდან გამომდინარე მაინც საჭირო იქნება დემარკაციის ჩატარება, რადგანაც ეს ტერიტორიები აუცილებელია რომ ამოირიცხოს პარკიდან. მან აღნიშნა, რომ უნდა გაიცეს პასუხი აკმაყოფილებს თუ არა ეს ტერიტორიები დაცული ტერიტორიების სტანდარტებს და რომელ კატეგორიას შესაბამემა. მისი განცხადებით შემდგომი კვლევები მოგვცემს ამის შესაძლებლობას. დემარკაცია ჩაბარებულად ვერ ჩაითვლება თუ საზღვრებიდან არ იქნა ამოირიცხული კერძო საკუთრებები.

ირაკლი შავგულიძე დაეთანხმა, რომ ეროვნულ პარკში ეს ტერიტორიები არ უნდა დარჩეს.

ქრისტიან გოენერმა აღნიშნა, რომ სააგენტომ უნდა გაითვალისწინოს ის ფაქტი, რომ ამ ტერიტორიების ამოღებით არ მოხდეს მოსახლეობის მხრიდან კიდევ უფრო მეტი ტერიტორიების მოთხოვნა და არ იქცეს ეს პროცესი დაუსრულებელ პრობლემად.

ლარს ოერმანმა აღნიშნა რომ გადაწყვეტილების მიღებამდე საჭიროა დეტალებში უკეთ გარკვევა. მან აღნიშნა, რომ კარგი იქნებოდა მხარეთა პოზიციები და ხმის მიცემის ფორმა დეტალური სტრუქტურირებული ფორმით საბჭოს წევრებისთვის წინასწარ ყოფილიყო ცნობილი. მან თავი შეიკავა დემარკაციის ამ სახით გადაწყვეტის მხარდაჭერისგან.

თეა ბარბაქაძემ გამოთქვა მოსაზრება, რომ კერძო საკუთრება და საკარმიდამო ტერიტორიები არ უნდა იყოს ეროვნული პარკის შემადგენლობაში, ისევე როგორც დეგრადირებული და სახეცვლილი ფართობები, რადგან ეს არ აკმაყოფილებს ეროვნული პარკის კრიტერიუმებს და არ შეესაბამება საქართველოს არსებულ კანონმდებლობას.

პაატა შანშიაშვილმა შეაჯამა საბჭოს წევრების მიერ გამოთქმული პოზიციები და აღნიშნა, რომ ყველა შემთხვევაში საჭიროა კანონმდებლობის მიხედვით არათავსებადი ტერიტორიების ეროვნული პარკის საზღვრებიდან ამოღება, ამასთანავე აუცილებლად მიიჩნია ასეთი ტერიტორიების იდენტიფიცირების პროცესებში პროფესიონალური სიფრთხილის გამოჩენა.

საბჭოს წევრებმა აღნიშნეს შემდეგი: ეროვნული პარკიდან კომპანია „გეოგრაფიკის“ მიერ მონიშნული ტერიტორიების ამოირიცხვა არ იქონიებს მნიშვნელოვან გავლენას ბიომრავალფეროვნების მდგომარეობაზე; მაჭახელას ეროვნული პარკის არსებული დიზაინი ვერ უზრუნველყოფს კონსერვაციული მიზნების მიღწევას, რადგან მდინარეები და მათი მიმდებარე ტერიტორიები დაცული სტატუსის გარეშე არიან დარჩენილი; მოცემული ტერიტორიების ამოირიცხვა მნიშვნელოვნად განმუხტავს კერძო საკუთრების რეგისტრაციასთან დაკავშირებულ კონფლიქტს, მაგრამ საეჭვოა, რომ მოაგვაროს სოციალური მიზნით ხე-ტყის გამოყენების საკითხი, რესურსის სიმწირის გამო. ამიტომ საჭიროა კომპლექსური ღონისძიებების განხორციელება გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს აქტიური მონაწილეობით (ალტერნატიული ენერგომატარებლები, ენერგოეფექტურობის ღონისძიებები და სხვ.).

დაადგინეს:

1. საბჭოს წევრებმა იმსჯელეს და განიხილეს ბიომრავალფეროვნების დაცვის და სოციალური მიზნების უკეთ შეთავსების ვარიანტები, კერძოდ, ხაზი გაუსვეს ეროვნული პარკისა და მისი მიმდებარე ტერიტორიებისთვის დაცული ტერიტორიების სხვა კატეგორიის (მაგ. დაცული ლანდშაფტის, მრავალმხრივი გამოყენების ტერიტორიის და ა.შ.) ეფექტური მისადაგების საჭიროებას.
2. ამასთანავე საბჭოს წევრები შეთანხმდნენ, რომ მოსახლეობასთან ფართო კონსულტაციების კვალდაკვალ ეროვნული პარკის საზღვრებიდან ამოირიცხოს ამ კატეგორიასთან სამართლებრივად არათავსებადი მიწათსარგებლობითი უბნები, სააგენტომ პროექტთან და საბჭოს წევრებთან ერთად იმუშაოს ეროვნული პარკის ფარგლებს მიღმა დარჩენილი მათ შორის მდინარე მაჭახელასა და მისი შენაკადებისათვის შესატყვისი კატეგორიების დაცული ტერიტორიების სტატუსის (სავარაუდოდ, დაცული ლანდშაფტის და/ან მრავალმხრივი გამოყენების დაცული ტერიტორიების) დაკანონების საკითხზე.
3. გამოითქვა რეკომენდაცია, რომ შემდეგი საბჭოს სხდომების ჩატარებამდე წევრებს წინასწარ დეტალურად ეცნობოს განსახილველი საკითხები, გადაწყვეტილებების პროექტები და მიეწოდოს განმარტებითი ინფორმაცია.

პაატა შანშიაშვილი

ირაკლი მაჭარაშვილი

ირაკლი შავგულიძე

თეა ბარბაქაძე

ნინო ანთაძე

მარიკა ქავთარიშვილი

ეკატერინე ნაკაშიძე

კრისტიან გონერი

გარეთ გოლდთორფი

ლარს ოერმანი

დეკანოზი პეტრე (ხუმარაშვილი)